

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.810/2009/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Kelemen György Ügyvédi Iroda (4024 Debrecen, Barna u. 1. fszt. 2.) ügyvéd által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Dr. Révész Gizella ügyvéd (4026 Debrecen, Péterfia u. 2. II/208.) által képviselt alperes neve, címe alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2009. szeptember 23-án meghozott 10.P.21.001/2008/19. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és az alperes által a felperes részére fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 5 000 000 (Ötmillió) forintra, a felperes javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét 300 000 (Háromszázezer) forintra, az alperes által az államnak - külön felhívásra - megtérítendő kereseti illeték összegét 298 200 (Kettőszázkilencvennyolcezer-kettőszáz) forintra felemeli, az államnak megtérítendő meg nem fizetett szakértői díj összegét 47 500 (Negyvenhétezer-ötszáz) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 15 000 (Tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 60 000 (Hatvanezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Néhai **Gy. L.** - a felperessel egy háztartásban élő egyetlen gyermeke - 2006. június 24-én a **V. P.** által vezetett **XXX-000.** forgalmi rendszámú személygépkocsi utasaként közúti baleset következtében elhunyt. A balesetet az alperesi biztosítótársaságnál kötelező

gépjármű felelősségbiztosítással rendelkező **Gy. L.** okozta, aki ellen halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt büntetőeljárás van folyamatban a D. Városi Bíróságnál/2006. szám alatt. A felperes gyermekének halálát eredményező baleset azért következett be, mert a **V. P.** által vezetett gépjármű a 47. számú főúton D. felől M. irányába - ott, ahol 40 km/h sebességkorlátozás volt érvényben - 105-110 km/h sebességgel haladt és féktávolságon belül ismerte csak fel, hogy az úton előtte egy műszaki okok miatt várakozó, kivilágítatlan, elakadást jelző háromszöggel el nem látott kombájn áll, amelynek nekiütközött, majd a menetiránya szerinti bal oldali útárokba sodródva megállt. Néhai **Gy. L.** utasként a vezető melletti ülésen foglalt helyet, és függetlenül attól, hogy a biztonsági öve bekapcsolt volt-e vagy sem, reális esélye nem volt a baleset túlélésére.

Abban az esetben, ha a gépjármű a megengedett 40 km/h sebességgel halad, vezetője féktávolságon kívül észleli az elakadást jelző háromszöggel nem jelölt kivilágítatlan kombájn, így a baleset elhárítható lett volna.

A gyermekének halála miatt a felperest súlyos depressziós epizód-diagnózissal 2006. november 25-től 2006. december 20-ig a DEOEC Pszichiátriai Tanszékén kezelték, mert fia halálát feldolgozni nem tudja, gyászreakciója patológiás jellegű, amely betegségként definiálható és állapota elhúzódónak, maradandónak tekintendő. Ennek következtében alkalmazkodóképessége, lelki terhelhetősége csökkent. A felperes gyógyszeres és pszichoterápiás kezelésben részesül mind a mai napig. A baleset következtében 2007. március 23-ig munkaképességének több, mint 2/3-át elveszítette, így 2007. március 23-tól 50 %-os munkaképesség-csökkenés véleményezhető.

Az alperes 500 000 forintot a felperes vagyoni kárait peren kívül megfizetett, a nem vagyoni kártérítés iránti igényét azonban elutasította.

A felperes a keresetében nem vagyoni kártérítés címén a hozzátartozó elvesztése miatti fájdalmára, pszichés károsodására hivatkozással 7 000 000 forint, és annak a 2006. július 1. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy egyetlen közeli hozzátartozójának elvesztése súlyos egészségromláshoz vezetett, pszichés állapota azóta is rendkívül leromlott, a súlyos depressziós hatás jelenleg is fennáll, munkaviszonyát emiatt meg kellett szüntetnie, a társadalmi életben való részvétele az állandó szorongása miatt megszűnt, az elszenvedett tragédia miatt az emberi kapcsolatai leépültek.

Az alperes a kereset jogalapját nem vitatta és 3 000 000 forint erejéig annak összegét is elismerte, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte. Arra az állítására alapítottnak, hogy a balesetet részben a kombájn vezetője **I. S.** okozta azzal, hogy a jármű műszaki okokból kivilágítás és elakadásjelző háromszög jelzése nélkül állt az úttesten, a Ptk. 344. § (3) bekezdés b) pontja alapján az alperesre kedvezőbb 60 - 40 %-os kármegosztás alkalmazását kérte.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatását követően 19. sorszámmal meghozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 4

000 000 forint tőkét és annak a 2006. július 1-től a kifizetésig terjedő időre járó, az ítélet rendelkező részében részletesen megállapított mértékű késedelmi kamatát, továbbá 200 000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy térítsen meg az államnak külön felhívásra 66 920 forint meg nem fizetett szakértői díjat és 240 000 forint le nem rótt illetéket.

Határozatának indokolásában - a D. Városi Bíróságnál folyamatban lévő .../2006. számú büntetőeljárásban beszerzett **S. T.** igazságügyi gépjárműszakértő által készített szakértői vélemény alapján - tényként állapította meg, hogy a felperes gyermekének halálával végződő balesethez vezető okfolyamatban jelentős szerepet játszott az, hogy a kombájnt **I. S.** ittas állapotban vezette, s az úton üzemanyag-kifogyás miatt megállásra kényszerült járművet nem világította ki, elakadásjelző háromszöggel nem jelölte meg. Ezzel ugyanis megteremtette a baleset lehetőségét, amely az adott esetben azért következett be, mert az alperes biztosította a gépjárművet a megengedett sebességet jelentősen túllépve vezette. Mindezek alapján arra a megállapításra jutott, hogy az alperes biztosította, **V. P.** és a kombájn vezetője közösen okozták a felperest ért kárt, a közrehatásuk arányának a jelen perben való vizsgálatát azonban nem tartotta indokoltnak, ezért a felperes keresetét akként bírálta el, hogy a károkozók egyetemleges felelőssége (Ptk. 344. § (1) bekezdése) alapján az alperes a felperest ért teljes kárt köteles megtéríteni.

Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a balesetben a gyermekét veszítette el, ezáltal sérült a Ptk. 75. § (1) bekezdésében nem nevesített egészséges családban történő éléshez való személyiségi joga, ezért az alperest 4 000 000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. Értékelte, hogy a felperes 10 éves kora óta egyedül nevelte gyermekét, akivel kapcsolata szoros volt, és a baleset időpontjában is egy háztartásban éltek. Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak az eljárás során beszerzett pszichológus szakértői vélemény elfogadásával megállapított ténynek, hogy a felperesnél a normális gyászreakciót meghaladó, maradandó pszichés károsodás is bekövetkezett; kétszer öngyilkosságot kísérelt meg, munkaképessége jelentős mértékben csökkent.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes élt fellebbezéssel.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az alperest nem vagyoni kártérítés címén terhelő marasztalási összeget keresete szerinti 7 000 000 forintban kérte meghatározni és ezen összeg után járó törvényes kamat, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által - mérlegeléssel - megállapított nem vagyoni kártérítés mértéke nem fedezi azt a kompenzációs költséget, amely a társadalmi életben való részvétel tekintetében bekövetkezett kár vonatkozásában megfelelő értéket képvisel. Fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság nem mérlegelte megfelelően a felperest ért nem vagyoni kártérítés formájában kompenzálendő hátrányokat. A pszichés károsodás ugyanis a vegetatív lét korlátozásán túlmenően valamennyi emberi kapcsolata, a megélhetésének biztosítása és egyéb életviteli mozzanatok tekintetében is súlyos fokban korlátozza a felperest. Hivatkozott még arra, hogy már az 1990. években születtek olyan jogerős bírósági ítéletek, amelyekben hasonló tényállás alapján megítélt kártérítési összegek megközelítik az elsőfokú bíróság által a felperes javára megítélt kártérítés összegét. Időközben azonban a magyarországi átlagbérek a statisztikai adatok szerint

tizenötszörösére emelkedtek, amit a kártérítési összeg meghatározásakor figyelembe kell vennie a bíróságnak is.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét ugyan nem fellebbezte meg, sőt annak megfelelően 2009. november 2-án már teljesített a felperesnek, azonban a felperes javára megállapított 4 000 000 forint nem vagyoni kártérítés még a jelenlegi értékviszonyok alapján is magas összegnek minősül.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján nem érintette - fellebbezés hiányában - az elsőfokú ítéletnek az alperest keresetben részben marasztaló rendelkezését.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezését részben alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság a feltárt konkrét tényállásra alapítva helytállóan foglalt állást abban a kérdésben, hogy a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igénye érvényesíthetőségének a feltételei fennállnak. Az ítélet tábla álláspontja szerint azonban a jogsérelem folytán bekövetkezett és a bizonyítás eredményeként feltárt hátrányokat, következményeket a felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásánál nem megfelelően értékelte.

A felperest nem vagyoni kár érte, amely vagyoni mércével megmérhetetlen, így a polgárjogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát. A nem vagyoni károknak pénzbeli egyenértékük voltaképpen nincs, így azok szoros értelemben vett megtérítéséről nem is lehet szó - miként azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította -. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjék, amely az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű más nemű előnyt nyújt. A nem vagyoni kártérítés egyik - az összecszerűséget alapvetően meghatározó - funkciója, tehát a kompenzáció, a személyi sérelem, hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozása pénzbeli szolgáltatás nyújtásával. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő, kiegyensúlyozó, az elveszett helyett más nemű előnyt nyújtó funkciókat tölt be. Ebben a körben a bíróságnak a személyi sérelem súlyát, nagyságát, hatását és következményeit, illetőleg az elszenvedett hátrányok pénzzel való enyhítésének lehetőségeit kell figyelembe vennie, mérlegelnie.

Ennek megfelelően, ha a károkozás következtében a károsult elveszti hozzátartozóját és ezen felül emiatt saját egészségi állapota is megromlik, a nem vagyoni kártérítés mértékét e két sérelem együttes súlyának figyelembevételével kell megállapítani (BDT. 2005/12/169.).

Azt - helyesen - az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy a gyermeke elvesztésével sérült a felperesnek a Ptk.-ban külön nem nevesített, de az Alkotmány 15. §-ában alkotmányos alapjogként deklarált „a családban éléshez való” alanyi joga, ahogy megállapította az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes a hozzátartozója elvesztése miatt tartós pszichikai károsodást is szenvedett. Az ítéletének jogi indokolása azonban azt már nem tartalmazza,

hogy ezáltal az Alkotmány 70/D. §-ában és a Ptk. 76. §-ában rögzített egészséghez való személyiségi joga is sérelmet szenvedett. Ennek azért van jelentősége, mert a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igénye - a fentiek szerint - kettős személyiségi jogsérelmen alapult, ennél fogva az elsőfokú bíróságnak a nem vagyoni kártérítés mértékét e két sérelem együttes súlyának figyelembevételével kellett volna megállapítania. Ez azt jelenti, hogy a nem vagyoni kártérítés megfelelő mértékének a megállapításához az elsőfokú bíróságnak a felperest ért valamennyi hátrányt együttesen és egységesen kellett volna értékelnie és a következményeket egészében mérlegelnie.

Az ítélet tábla osztotta a felperes fellebbezését annyiban, miszerint abban az esetben, ha együttesen kerülnek értékelésre a felperes családi életében a gyermeke elvesztésével bekövetkezett változások, valamint a tartós pszichikai károsodásai, az a következtetés vonható le, hogy ezekkel összefüggésben az életvitele is lényegesen megváltozott, valamint az életlehetősége is módosult, amely körülmények jelentőséggel bírnak az alperes által fizetendő kárpótlás összecszerűségének a meghatározásánál.

A gyermek elvesztése miatt a felperes lelki egyensúlyában beállt változás olyan kompenzálhatatlan hátrányt jelent a számára, amely az egész élete tartamára kihat. A személyiségi jog megsértésének lelki következményei ha a külvilág számára nem is észlelhetők, de a felperes számára bizonyítottan érzékelhetők, ennél fogva az összecszerűség meghatározása során értékelhetők és értékelendők. Így osztva a fellebbezési álláspontot az ítélet tábla a kárpótlás összegének megállapításánál figyelembe vette, hogy a felperes életkora miatt a balesetben elhunyt gyermeke egyetlen lehetséges támasza volt.

Az ítélet tábla a fenti körülményeket, valamint a felperesnél a pszichés károsodásból adódó - az elsőfokú bíróság által az ítéletében számba vett - hátrányokat (azok egymást felerősítő hatását) is értékelve úgy ítélte meg, hogy a felperes által elszenvedett többirányú személyiségi jogi sérelemmel előállt nem vagyoni hátránynak az enyhítésére, kompenzálására a kárkori értékviszonyokat figyelembe véve is az elsőfokú bíróság által megállapítottól magasabb összegű - 5 000 000 forint - alkalmas a kárpótlásra.

Nem osztotta azonban az ítélet tábla a felperesnek azt az álláspontját, miszerint a nem vagyoni kártérítés mértékének a meghatározásánál a felperes esetében a nem vagyoni természetű hátrányok mellett figyelembe veendő az a körülmény is, hogy a felperest ért pszichés károsodás a megélhetésének biztosításában is súlyos fokban korlátozza a felperest, számára egzisztenciális hátrányt okoz. Ez utóbbi körülmény ugyanis a vagyoni kártérítéssel orvosolható, a jövedelmi-, vagyoni viszonyok hátrányos alakulása következtében előálló életminőségromlás a nem vagyoni kárpótlás mértékének meghatározásánál figyelmen kívül marad. A felperes pedig a perben a vagyoni kártérítés iránt előterjesztett kereseti kérelmétől még az elsőfokú tárgyalás berekesztése előtt elállt.

A fent kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben írtak szerint a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, az alperes marasztalásának főösszegét 5 000 000 forintra felemelte, egyebekben pedig az elsőfokú ítélet rendelkezéseit helyben hagyta.

Az ítéltábla döntése alapján a pernyertesség aránya megváltozott, a felperes 71 %-ban lett pernyertes. A megváltozott pernyertességi arálynak megfelelően az ítéltábla felemelte az alperes által a felperesnek a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján megtérítendő, és ügyvédi munkadíjból eredő elsőfokú perköltség összegét, amelynek meghatározásánál az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség-összegeből indult ki, figyelemmel arra, hogy azt a felek nem kifogásolták.

A megváltozott pernyertességi arálynak megfelelően az ítéltábla az alperes által az államnak fizetendő feljegyzett kereseti illeték összegét is felemelte a 420 000 forint illeték 71 %-ára.

A rendelkező rész és az indokolás egybevetésével az ítéltábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy az alperes - az elsőfokú bíróság ítéleti döntéséhez képest is - részben pernyertes lett, az alperest - az általa előlegezett 80 000 forint szakértői költségen felül - a jelen ügyben az állam által előlegezett összes (66 920 forint) szakértői költség megfizetésére is kötelezte. Ezért az ítéltábla a megváltozott pernyertességi-pervesztességi arálynak megfelelően az alperest az előlegezett szakértői költségből (a pervesztességével arányos) 47 500 forint költség állam részére történő megfizetésére kötelezte azzal, hogy azt meghaladóan az előlegezett szakértői költséget, továbbá az állam által előlegzett meg nem térülő kereseti illeték összegét a felperes személyes költségmentessége folytán az állam viseli a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

A felperes fellebbezése 1/3 részben bizonyult eredményesnek, 2/3 részben azonban eredménytelen volt, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a Pp. 217. § (1) bekezdése szerinti teljesítési határidővel kötelezte az alperes javára az ügyvédi munkadíjból eredő másodfokú perköltsége arányos részét megfizetni, amelynek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint a fellebbezési érték (3 000 000 forint) alapulvételével, de a (6) bekezdés alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló mérsékelt összegben határozta meg.

Az elsőfokú eljárásban személyes költségmentességben részesült felperes által le nem rótt 180 000 forint fellebbezési eljárási illeték másodfokú pervesztességével arányos részének megtérítésére az alperest „Az illetékekről” szóló módosított 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-a folytán alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. §-a alapján kötelezte, a fennmaradó feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket pedig ugyanezen rendelet 13. § (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

D e b r e c e n, 2010. május 7. napján

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Riczu András s.k. előadó bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -